

กลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

The Strategy for Operating Professional Learning Communities of Schools
Under Local Administrative Organizations

กชกร พิเดช¹, สาธร ทรัพย์รวงทอง², ทินกร ชอัมพงษ์³

Kotchakorn Pidot¹, Sathon Sapruangthong², Thinnakorn Cha-umpong³

Corresponding Author E-mail: Kotchakorn.pi@nsru.ac.th

Received: 2025-11-21; Revised: 2025-12-05; Accepted: 2025-12-06

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพของการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) วิเคราะห์ปัจจัยเชิงกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) สร้างกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 4) ประเมินกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพของการดำเนินงาน สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ปัจจัยเชิงกลยุทธ์ โดยใช้แบบสอบถามรวมจำนวน 400 คน ซึ่งมีค่าความตรงอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และมีค่าความเที่ยง 0.92 ค่าสถิติที่ใช้ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เครื่องมือเป็นแบบบันทึกการประชุม และใช้การวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ขั้นตอนที่ 3 สร้างกลยุทธ์ ด้วยวิธีการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้คือ ร่างกลยุทธ์ และแบบตรวจสอบความเหมาะสม โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 4 ประเมินกลยุทธ์ โดยเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 36 คน ค่าสถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

สภาพการดำเนินงานจำแนกออกเป็น การมีค่านิยมร่วมกัน การมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ ชุมชนกัลยาณมิตร โครงสร้างสนับสนุนชุมชน ภาวะผู้นำร่วม การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ วิสัยทัศน์ร่วม และการทำงานเป็นทีม ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงกลยุทธ์ พบว่า ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกภาพรวมอยู่ในระดับมาก กลยุทธ์ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์ ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม ภาวะผู้นำร่วม การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจจากการทำงานเป็นทีม มุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน โครงสร้างสนับสนุนชุมชน และชุมชนกัลยาณมิตร ผลการประเมินกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: กลยุทธ์การดำเนินงาน, ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

¹ นักศึกษาปริญญาโทชั้นปีที่ 2, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Ph.D. Student in Educational Administration, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

² ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to 1) Study the current conditions of the operating Professional Learning Communities 2) Analyze the strategic factors of the operating Professional Learning Communities 3) Develop strategies for operating Professional Learning Communities and 4) Evaluate the strategies for operating Professional Learning Communities. The research method was conducted in four steps; Steps 1: The current conditions. interviewing 11 experts using an interview form. The data were analyzed using content analysis. Steps 2: Analyze the strategic factors use a questionnaire totaling 400 people. The questionnaire had a content validity index ranging from 0.60 to 1.00 and a reliability coefficient of 0.92. The statistics used for the analysis were mean and standard deviation. Organized a workshop for 5 experts. The tool was a workshop record and analyzing internal and external factors. Steps 3: Develop strategies were developed through an expert seminar with nine specialists. The instruments used included a draft of the strategies and a suitability checklist, with data analyzed using content analysis. Steps 4: Evaluation of the develop strategies were evaluated by collecting data from 36 school principals. The statistics used for the analysis were mean and standard deviation. The research findings were as follows:

The current conditions can be classified: Shared values, Student focus on learning, Collaborative learning, Community of friends, Community support structures, Shared leadership, Learning and professional development, Shared vision, and Teamwork. The results of the analysis of strategic found that the overall internal factors and the overall external factors were at a high level. The developing strategies consists of 7 strategies: Developing a shared vision, Promoting shared leadership, encouraging continuous professional learning and development, implementing collaborative team-based learning, focusing on student-centered learning, establishing structural support for the community, and fostering a collegial community. The evaluation results of the strategies was at the high level.

Keywords: Operations Strategy, Professional Learning Communities

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นในเรื่องของคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และบัญญัติสาระ ในหมวด 4 มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนใน แต่ละระดับการศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการเห็นความสำคัญในการพัฒนาคน อันเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ จึงได้กำหนดนโยบายแผนการดำเนินงานเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพสู่มาตรฐานสากล ในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานเป็นที่ยอมรับและสะท้อนถึงคุณภาพของการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง การพัฒนาการจัดการศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายได้จำเป็นต้องมีกลยุทธ์ในการบริหารจัดการที่ดีในการพัฒนาศักยภาพของครูให้สามารถใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2562: 13) นโยบายที่ให้ไว้กับคณะกรรมการดำเนินงานในการประชุมเชิงปฏิบัติการเตรียมการอบรม “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC (Professional Learning Community)” ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า “ขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการมีแนวทางส่งเสริมให้มีการอบรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ PLC ให้กับครูและผู้บริหารสถานศึกษาทั่วประเทศ ซึ่งแนวคิดของการอบรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ การนำคนมาอยู่ร่วมกัน เกิดการเรียนรู้และแบ่งปันความรู้กันระหว่างผู้เข้าร่วมอบรม จนเกิดการสะท้อนความคิดที่จะเป็นแนวทางการพัฒนา อย่างไรก็ตาม เพื่อไม่ให้เป็นการเพิ่มภาระให้กับครู และไม่ให้เกิดการใช้เวลาในการอบรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มากจนกระทั่งครูไม่มีเวลาสอนเด็กในชั้นเรียน จึงจะกำหนดให้ครูสามารถนำชั่วโมงการอบรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ไปรวมกับชั่วโมงการสอนหนังสือที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการเลื่อนวิทยฐานะ ตามหลักเกณฑ์

ใหม่ นอกจากนี้ การอบรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ถือเป็นการพัฒนาบุคลากรโดยเริ่มจากล่างขึ้นบนอย่างแท้จริง ซึ่งสิ่งสำคัญที่สุดของการอบรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพอยู่ที่การเรียนรู้ กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมอบรมต้องรู้ว่าวันนี้ได้เรียนรู้ แบ่งปันความรู้อะไรบ้าง จะทำอย่างไรให้ความรู้ส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาของเด็ก ไม่ใช่คำนึงถึงวิทยฐานะเพียงอย่างเดียว แต่วิทยฐานะเป็นเพียงรางวัลตอบแทนว่าครุมีความเก่งแค่ไหน ซึ่งการอบรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ต้องมีเกณฑ์ตัวชี้วัดที่ชัดเจน โดยจะมีผู้ประเมินการอบรม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560: 1-2) ซึ่งคณะกรรมการเลขาธิการคุรุสภาจึงเห็นความสำคัญของการใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพเข้ามาพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการพัฒนาศักยภาพของตนเองและพัฒนาวิชาชีพ มีการกำหนดแนวทางเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายที่จะช่วยพัฒนาวิชาชีพของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเรียกแนวคิดนี้ว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นอกจากนี้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะการกระทำที่แสดงถึงการแบ่งปันหรือการแลกเปลี่ยนของครู แต่มุ่งเน้นให้ความสำคัญในการสร้างวัฒนธรรม การทำงานร่วมกัน ความจริงใจของสมาชิกและการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในโรงเรียน และมุ่งเน้นไปที่การสะท้อนผลการปฏิบัติ รวมทั้งร่วมกันเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (สุวิมล โปธิ์กลิ่น. 2560: 146)

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดการประเมินผลการพัฒนางานตามข้อตกลง (PA) ได้กำหนดลักษณะงานที่ปฏิบัติตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง ระดับการปฏิบัติที่คาดหวังว่า ผู้รับการประเมินต้องมีการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ โดยจำต้องมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2565: 313) โดยมีการกำหนดในภาระงานของข้าราชการหรือพนักงานครูและบุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ว่า การมีส่วนร่วมในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง การรวมตัวของกลุ่มครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อร่วมมือร่วมใจกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ไปที่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านกระบวนการทำงานอย่างมืออาชีพ ตลอดจนร่วมดำเนินการวางแผนอย่างเป็นระบบ ตั้งเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ร่วมกัน ร่วมกันดำเนินการ ร่วมสะท้อนผลการทำงาน และร่วมพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนเกิดเป็นวัฒนธรรมหรือชุมชนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2565: 15) และจากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report: SAR) ประจำปี 2566 ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก พบว่า มีจุดที่ควรพัฒนาคุณภาพเพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้นคือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ (PLC) มีข้อเสนอแนะว่าทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ควรมีการประชุมแลกเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีความต่อเนื่องและชัดเจน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก. 2566: 119) จะเห็นได้ว่ากรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดให้บุคลากรภายในต้องมีการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แต่ไม่มีข้อกำหนดหรือรูปแบบในการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เป็นแบบปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้บุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ได้อย่างถูกต้อง สอดคล้อง และเป็นไปตามระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาท้องถิ่น ซึ่งได้นำระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการมาบังคับใช้โดยอนุโลมนั้น จำเป็นต้องมีการนำกลยุทธ์มาใช้ในการขับเคลื่อนจัดการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ให้เป็นแนวทางในการจัดการรวมถึงการวางแผนการดำเนินงาน และการประเมินผล เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา กลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และเป็นการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพของการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา
3. เพื่อสร้างกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา
4. เพื่อประเมินกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

1. หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับกลยุทธ์

หวานใจ เวียงยิ่ง (2564: 94 – 95) กล่าวว่า องค์ประกอบของกลยุทธ์ในการบริหารงานมี 6 องค์ประกอบคือ 1) วิสัยทัศน์ (Vision) หมายถึง สิ่งมุ่งหวังจะให้เกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งเป็นการกำหนดทิศทางของภารกิจให้เป็นไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ 2) พันธกิจ (Mission) หมายถึง การกำหนดกรอบหรือขอบเขตการดำเนินงานให้ครอบคลุมหน้าที่ของการบริหารงานในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 3) วัตถุประสงค์ (Objective) หมายถึง สิ่งที่คาดหวังว่าจะบรรลุผลสำเร็จจากการปฏิบัติตามภารกิจในทุกหน้าที่ของการบริหาร การจัดการ การสั่งการ การบริหารบุคคล 4) วิธีปฏิบัติกลยุทธ์ (Strategy) หมายถึง วิธีการหรือแผนงานการดำเนินงาน สถานศึกษาที่กำหนดขึ้นมาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยผ่านการวิเคราะห์จากบริบทของสถานศึกษา ผ่านการคิด ไตร่ตรองอย่างรอบคอบและคัดเลือกอย่างเหมาะสม 5) โครงการ/ กิจกรรม (Project) หมายถึง กลุ่มของกิจกรรมแผนงานที่มีรายละเอียดในการปฏิบัติงานชัดเจน โดยมีวิธีการดำเนินงานอย่างมีระบบระเบียบ มีงบประมาณและระยะเวลาดำเนินการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด 6) ตัวชี้วัด (Key Performance Indicator) หมายถึง การกำหนดตัวบ่งบอกหรือหน่วยวัดที่สะท้อนความสำเร็จของการปฏิบัติงานซึ่งกำหนดไว้ในแผนกลยุทธ์ และจตุพร สังขวรรณ (2557: 242 – 244) กล่าวว่า การพัฒนากลยุทธ์ด้วยกระบวนการวิเคราะห์ องค์การด้วยวิธีการ SWOT ได้สอดคล้องกัน เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment Analysis) โดยวิเคราะห์โอกาส (Opportunities) และภัยคุกคาม (Threats) และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment Analysis) เป็นการวิเคราะห์ จุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weaknesses) เพื่อช่วยในการกำหนดกลยุทธ์ทำให้เกิดความเข้าใจถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำงาน กล่าวคือ จุดแข็ง (Strengths) หมายถึง ความสามารถหรือสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นจุดเด่นที่องค์กรนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติภารกิจเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร จุดอ่อน (Weaknesses) หมายถึง สถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นจุดด้อยที่องค์กรไม่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึงการดำเนินงานภายในที่องค์กรทำได้ไม่ดี โอกาส (Opportunities) หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่เอื้ออำนวยให้การทำงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึงสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการขององค์กร อุปสรรค (Threats) หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่ขัดขวางการทำงานขององค์กรไม่ให้อุปสรรคหรือหมายถึงสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นปัญหาต่อองค์กร การจำแนกโอกาสและอุปสรรคเป็นสิ่งที่ยากและต้องวิเคราะห์สภาพขององค์กรอยู่ตลอดเวลา เพราะทั้งสองสิ่งนี้สามารถเปลี่ยนแปลงไป โดยการเปลี่ยนแปลงอาจทำให้สถานการณ์ที่เคยเป็นโอกาสกลับกลายเป็นอุปสรรคได้ และในทางกลับกันอุปสรรคอาจกลับกลายเป็นโอกาสได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้องค์กรมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ขององค์กรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์แวดล้อมอยู่เสมอ

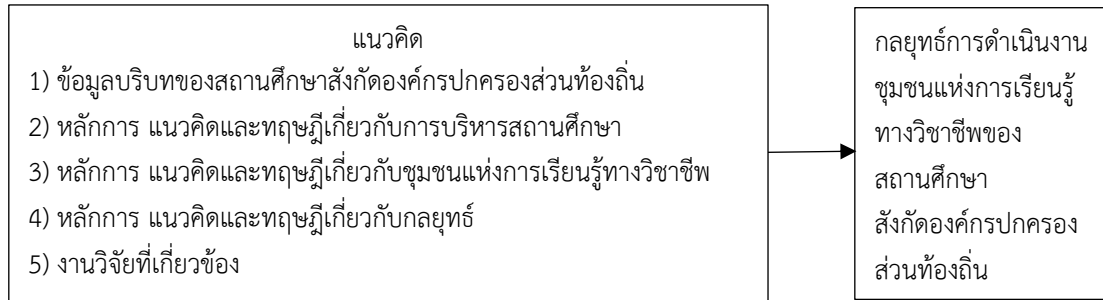
2. หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

วรลักษณ์ ชูกำเนิด (2557: 95) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง การรวมตัว รวมใจ รวมพลัง รวมทำ และร่วมเรียนรู้ร่วมของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา บนพื้นฐานวัฒนธรรมแบบกัลยาณมิตร มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย ภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีมเรียนรู้ ครูเป็นผู้นำร่วมกัน ผู้บริหารเป็นผู้ดูแลสนับสนุนสู่การเรียนรู้ พัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเองสู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จ หรือประสิทธิภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ จากความสุขของการทำงานร่วมกัน และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560: 42-45) กล่าวว่า ได้วิเคราะห์ องค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในบริบทสถานศึกษาจากเอกสารทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศนำเสนอเป็น 6 องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในบริบทสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 วิสัยทัศน์ร่วม องค์ประกอบที่ 2 ทีมร่วมแรงร่วมใจ องค์ประกอบที่ 3 ภาวะผู้นำร่วม องค์ประกอบที่ 4 การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ องค์ประกอบที่ 5 ชุมชนกัลยาณมิตร องค์ประกอบที่ 6 โครงสร้างสนับสนุนชุมชน

จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าบริบทของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การบริหารการศึกษา กลยุทธ์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักการศึกษา และนักวิชาการ เพื่อนำมาสร้างเป็นกรอบความคิดของการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Research Method) โดยใช้วิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาสภาพของการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา โดยศึกษาเกี่ยวกับเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และนำมาวิเคราะห์เนื้อหา

2. การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยเชิงกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาเป็นกรอบเนื้อหาในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ซึ่งมีค่าความตรงอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และมีค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.92 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย (แบบสอบถาม) โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) กับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน นำประเด็นมาวิเคราะห์ SWOT Analysis กำหนดประเด็น Strength (จุดแข็ง) Weakness (จุดอ่อน) Opportunities (โอกาส) และ Threat (อุปสรรค) และนำมาใส่ลงในตาราง TOWS Matrix เพื่อนำผลของการศึกษาไปจัดทำร่างกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. การสร้างกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา โดยนำร่างกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 มาตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์ด้วยวิธีการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้บริหารระดับนโยบาย และเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 9 คน พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะและวิพากษ์เพื่อปรับปรุงกลยุทธ์ให้เหมาะสม

4. การประเมินกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้การประเมินกลยุทธ์และคู่มือการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาที่สถานศึกษาได้มีการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 36 คน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 55,095 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ
2. แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา
3. แบบประเมินกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพของการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาจากตำรา เอกสาร และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทุกชนิดแล้วบันทึกลงในแบบบันทึกผลการวิเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน ขอบหนังสือขอความอนุเคราะห์และผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถาม ขอบหนังสือขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 40 โรงเรียน รวมจำนวน 400 คน และการประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 5 คน จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) กับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน นำประเด็นมาวิเคราะห์ SWOT Analysis กำหนดประเด็นจุดแข็ง, จุดอ่อน, โอกาส, อุปสรรค และนำมาใส่ลงในตาราง TOWS Matrix เพื่อนำผลของการศึกษาไปจัดทำร่างกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการสัมมนาอ้างอิงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ดำเนินการสัมมนาอ้างอิงผู้เชี่ยวชาญ นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูล สรุปข้อคิดเห็นจากการวิพากษ์ของผู้ทรงคุณวุฒิตามประเด็นการสัมมนาสรุปอภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการประเมินกลยุทธ์ จำนวน 36 คน ขอบหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่สถานศึกษาได้มีการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวนทั้งสิ้น 36 คน ประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในการนำกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย
 - 1.1 หาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง
 - 1.2 หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 2.1 ค่าความถี่
 - 2.2 ค่าร้อยละ
 - 2.3 ค่าเฉลี่ย
 - 2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ผู้วิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพของการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา โดยศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์สภาพของการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา พบว่า สามารถจำแนกออกเป็น 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีค่านิยมร่วมกัน 2) การมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ 4) ชุมชนกัลยาณมิตร 5) โครงสร้างสนับสนุนชุมชน 6) ภาวะผู้นำร่วม 7) การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ 8) วิสัยทัศน์ร่วม และ 9) การทำงานเป็นทีม

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา โดยนำผลจากสภาพการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยภายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยภายนอก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยสามารถจำแนกออกเป็นด้านสำคัญ ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม 2) ด้านการมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) ด้านการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจจากการทำงานเป็นทีม 4) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร 5) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน 6) ด้านภาวะผู้นำร่วม และ 7) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ จึงสามารถสรุปได้ว่า สภาพที่ศึกษานั้นครอบคลุมการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ได้อย่างครบถ้วน และเหมาะสมสำหรับใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

3. ผลการสร้างกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา โดยดำเนินการวิจัย กลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ผู้วิจัยจัดทำกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม มีจำนวน 3 กลยุทธ์รอง ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมความสามารถในการจัดทำวิสัยทัศน์ร่วม 2) เสริมสร้างความสามารถในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) พัฒนาความสามารถในการนำวิสัยทัศน์ร่วมมาตัดสินใจในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ที่ 2 ภาวะผู้นำร่วม มีจำนวน 2 กลยุทธ์รอง ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมการเพิ่มศักยภาพ การมีทักษะภาวะผู้นำร่วม 2) เสริมสร้างความเป็นผู้นำชุมชนการเรียนรู้อย่างมืออาชีพ กลยุทธ์ที่ 3 การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ มีจำนวน 3 กลยุทธ์รอง ประกอบด้วย 1) การพัฒนาทักษะการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ 2) ส่งเสริมศักยภาพทางวิชาชีพผ่านเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) เสริมสร้างการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กลยุทธ์ที่ 4 การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจจากการทำงานเป็นทีม มีจำนวน 1 กลยุทธ์รอง ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมศักยภาพการออกแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการร่วมแรงร่วมใจจากการทำงานเป็นทีม กลยุทธ์ที่ 5 มุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน มีจำนวน 1 กลยุทธ์รอง ประกอบด้วย 1) พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้แบบนำตนเอง กลยุทธ์ที่ 6 โครงสร้างสนับสนุนชุมชน มีจำนวน 2 กลยุทธ์รอง ประกอบด้วย 1) พัฒนาระบบการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา 2) ส่งเสริมทักษะการนำเทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และกลยุทธ์ที่ 7 ชุมชนกัลยาณมิตร มีจำนวน 1 กลยุทธ์รอง ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมความร่วมมือการสร้างเครือข่ายชุมชนแห่งกัลยาณมิตร

ภาพที่ 2 กลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. ผลการประเมินกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา มีผลการประเมินในภาพรวมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือด้านความเหมาะสม ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายการประเมินพบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาในภาพรวม (n=36)

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
ด้านความถูกต้อง	4.54	0.67	มากที่สุด	3
ด้านความเหมาะสม	4.60	0.63	มากที่สุด	1
ด้านความเป็นไปได้	4.59	0.73	มากที่สุด	2
ด้านความเป็นประโยชน์	4.52	0.64	มากที่สุด	4
รวมเฉลี่ย	4.56	0.66	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่าผลการประเมินกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายการประเมินพบว่ารายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุด คือ ด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

อภิปรายผล

ในการวิจัยกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ได้ดำเนินการ 4 ขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยอภิปรายผล แยกเป็น 4 ประเด็น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพของการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ผลที่ได้จากการวิจัยพบว่า สามารถจำแนกออกเป็น 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีค่านิยมร่วมกัน 2) การมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ 4) ชุมชนกัลยาณมิตร 5) โครงสร้างสนับสนุนชุมชน 6) ภาวะผู้นำร่วม 7) การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ 8) วิสัยทัศน์ร่วม และ 9) การทำงานเป็นทีม วิชาชีพ ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า สภาพที่ศึกษานั้นครอบคลุมการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ได้อย่างครบถ้วน และเหมาะสมสำหรับใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษา สอดคล้องงานวิจัยของ วรลักษณ์ ชูกำเนิด (2557: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง โรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เพื่อการพัฒนาการทางวิชาชีพครูที่เน้นผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นมาความสำคัญความหมายแบ่งระดับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และองค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู มีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ คือ วิสัยทัศน์ร่วม ทีมร่วมแรงร่วมใจ ภาวะผู้นำร่วม การเรียนรู้และการพัฒนาทางวิชาชีพ ชุมชนกัลยาณมิตร และโครงสร้างสนับสนุนชุมชน

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา โดยนำผลจากสภาพการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยภายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยภายนอก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยสามารถจำแนกออกเป็นด้านสำคัญ ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้านการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจจากการทำงานเป็นทีม ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ด้านภาวะผู้นำร่วม ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ จึงสามารถสรุปได้ว่า สภาพที่ศึกษานั้นครอบคลุมการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ได้อย่างครบถ้วน และเหมาะสมสำหรับใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป สอดคล้องงานวิจัยของ วาสนา ทองทวีเกียรติ (2560: 94 - 98) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) การเป็นชุมชนแห่ง

การเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านบรรยากาศองค์กร และด้านวัฒนธรรมองค์กร ส่งผลต่อการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตามลำดับ

3. ผลการสร้างกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยจัดทำกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม มีจำนวน 3 กลยุทธ์รอง ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมความสามารถในการจัดทำวิสัยทัศน์ร่วม 2) เสริมสร้างความสามารถในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) พัฒนาศักยภาพในการนำวิสัยทัศน์ร่วมมาตัดสินใจในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ที่ 2 ภาวะผู้นำร่วม มีจำนวน 2 กลยุทธ์รอง ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมการเพิ่มศักยภาพ การมีทักษะภาวะผู้นำร่วม 2) เสริมสร้างความเป็นผู้นำชุมชนการเรียนรู้อย่างมืออาชีพ กลยุทธ์ที่ 3 การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ มีจำนวน 3 กลยุทธ์รอง ประกอบด้วย 1) การพัฒนาทักษะการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ 2) ส่งเสริมศักยภาพทางวิชาชีพผ่านเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) เสริมสร้างการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กลยุทธ์ที่ 4 การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจจากการทำงานเป็นทีม มีจำนวน 1 กลยุทธ์รอง ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมศักยภาพการออกแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการร่วมแรงร่วมใจจากการทำงานเป็นทีม กลยุทธ์ที่ 5 มุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน มีจำนวน 1 กลยุทธ์รอง ประกอบด้วย 1) พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้แบบนำตนเอง กลยุทธ์ที่ 6 โครงสร้างสนับสนุนชุมชน มีจำนวน 2 กลยุทธ์รอง ประกอบด้วย 1) พัฒนาระบบการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา 2) ส่งเสริมทักษะการนำเทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และกลยุทธ์ที่ 7 ชุมชนกัลยาณมิตร มีจำนวน 1 กลยุทธ์รอง ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมความร่วมมือการสร้างเครือข่ายชุมชนแห่งกัลยาณมิตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ หวานใจ เวียงยิ่ง (2564: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 7 กลยุทธ์ ดังนี้ (1) สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ (2) กำหนดวิสัยทัศน์เพื่อการบรรลุเป้าหมายของเครือข่าย (3) พัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ (4) สร้างความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมของสมาชิกในเครือข่าย (5) พัฒนาประสิทธิภาพการประเมินผลการดำเนินงานของเครือข่าย (6) ส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสื่อสารของเครือข่าย และ (7) เสริมสร้างความเข้มแข็งของหน่วยงาน/องค์กรภายนอกเพื่อความร่วมมือทางวิชาการ

4. ผลการประเมินกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา การประเมินกลยุทธ์ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความถูกต้อง 2) ด้านความเหมาะสม 3) ด้านความเป็นไปได้ 4) ด้านความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์โดยให้ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 36 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ทำการประเมินกลยุทธ์ในประเด็นความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา พบว่า กลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายการประเมินพบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สาธร ทรัพย์รวงทอง (2566: 231) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในยุคดิจิทัลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยพิจารณาจากด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ใช้สอย ผลการประเมินคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการ PLC ในยุคดิจิทัลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ สูงที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการสร้างกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยประยุกต์ใช้ ดังนี้

1.1 สถานศึกษาคควรนำกลยุทธ์ไปประยุกต์ใช้ในแผนพัฒนาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ซึ่งควรศึกษาคู่่มือการใช้กลยุทธ์ให้เข้าใจก่อนนำไปใช้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาคควรใช้ กลยุทธ์เป็นแนวทางกำกับและสนับสนุนในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เช่น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของสถานศึกษา

1.3 สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดควรมีการติดตามและประเมินผลการนำกลยุทธ์ไปใช้เพื่อวัดประสิทธิภาพ และใช้ข้อมูลจากการประเมินเป็นฐานในการปรับปรุงกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษากลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาแนวทางที่บรรลุเป้าหมายและส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพสูงสุด

2.2 ควรศึกษาหาปัจจัยที่แตกต่างเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2.3 ควรนำกลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปปรับปรุงและทดลองใช้ในการพัฒนาในระดับกองการศึกษา หรือในระดับต้นสังกัดต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). คู่มือการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผู้สถานศึกษา สำหรับศึกษานิเทศก์. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2565). มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการหรือพนักงานครูและบุคลากรทางการศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้มีหรือเลื่อนวิทยฐานะสูงขึ้น พ.ศ. 2565. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- จตุพร สังขวรรณ. (2557). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์: Strategic Leadership. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ด ยูเคชั่น.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด. (2557). รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วาสนา ทองทวีงยศ. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูใน สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของจังหวัดปทุมธานี. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2561, จาก <http://www.repository.mutt.ac.th/xmlui/handle/123456789/3311>.
- สาธิต ทรัพย์รวงทอง. (2566). กลยุทธ์การบริหารชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพในยุคดิจิทัลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารรัชต์ภาคย์. 17(55): 231-248.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). คู่มือประกอบการอบรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” ผู้สถานศึกษา. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2560). การบริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่มีประสิทธิผล. อุบลราชธานี: ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป.
- หวานใจ เวียงยิ่ง. (2564). กลยุทธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารและพัฒนาการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก. (2566). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report: SAR) ประจำปี 2566 โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก. พิษณุโลก: กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.